

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum dona differant a virtutibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ritatem: ideo chari-
tatem cum utraq; fiat,
& ex neutris dese-
ctis euacuatur. non
sic autem est de im-
perfectioe ex parte
subiecti respectu fi-
dei: & spei quoniam
p se ad illas pmet,
ut patet ex dictis.
In eisdem arti. res-
poncione ad tertiu,
nota duo, primo q
charitas uia nunquam
potest peruenire ad
aequalitatem chari-
tatis patrie: & conse-
quenter maximus via-
tor nunquam in hac
uia habet charitate
aequale minimo bea-
torum, quem tamen
in patria excedit in
charitate multu. Se-
cundo, quod causa
huius est, quia uisio
est quae causa amo-
ris: & hanc causam
tu ponderabis in 2.
q. 4. artic. 7. Nunc
autem praebato, q
quantitas charitatis
est duplex. Ex parte
subiecti, & ex parte
obiecti, & sunt al-
terius rationis ad in-
uicem, & illa quae na-
scitur ex uisione, ex
parte subiecti se ten-
net: illa uero quae ex
natura obiecti, ex
parte ipsius obiecti
se tenet: & hinc pro-
uenit quod quanti-
tate crescat: hic
charitas, nunquam
erit aequalis illi qua-
te duabus quantita-
tibus discretarum ra-
tionum: sicut quanti-
tatum; crecat li-
nea, nunquam erit
aequalis superficie,
sed quousq; inferius
ex pposito materia
hac tractanda est in
loco allegato, traitea
mus.

Super Quaestiois 68.
Articulum primum.

IN 1. artic. q. 68. da-
bitur occurrit de
distinctione donoru
a uirtutibus. Scotus
in 3. tenet dist. 34. im-
pugnans conclusionem,
& eius rationem. uo-
dens, sine assertionem
tamen, dona non esse
alios habitus, qua
habitu uirtutum. Et
contra conclusionem
quidem arguit. Quia
illi habitus tantum
ponendi sunt in ua-
tore, quibus perficitur
circa omne obie-
ctum quo perfici po-
test in uita: tales autem
sunt sola uirtu-
tes theologice, stelle
ciuales, & morales.

adueniente perfectione gloriae.
¶ 2 Præ. Habitus, & actus distin-
guuntur secundum obiecta: sed
obiectum amoris est bonum apprehen-
sum. cum ergo alia sit apprehen-
sio futuræ uitæ, uidetur quod non
maneat eadem charitas utrobique.
¶ 3 Præ. Eorum quæ sunt unius
rationis, imperfectum potest ueni-
re ad æqualitatem perfectionis per
cōmuniū augmentum: sed chari-
tatis uia nunquam potest perue-
nire ad æqualitatem charitatis patriæ,
quantumcunque augeatur, ergo uidetur quod charitas uia
non remaneat in patria.

SED CONTRA est, quod Apo-
stolus dicit I. ad Corinth. 13. Cha-
ritas nunquam excidit.

RESPON. Dicendum, q sicut su-
pra dictum est, * quando imperfectio
alicuius rei non est de ratione
speciei ipsius, nihil prohibet idem
numero quod prius fuit imperfe-
ctum, postea perfectum esse: sicut
homo per augmentum perficitur,
& albedo per intensionem. Char-
tas autem est amor, de cuius rōne
non est aliqua imperfectio: potest
enim esse, & habitus, & non habitus,
& uisus & non uisus, unde charitas non
euacuatur p gloriæ perfectionem,
sed eadem numero manet.

AD PRIMVM ergo dicendum,
q imperfectio charitatis per acci-
dens se habet ad ipsam, quia non
est de ratione amoris imperfe-
ctio: remoto autem eo, quod est
per accidens, nihilominus reman-
et substantia rei: unde euacuata
imperfectioe charitatis, non
euacuatur ipsa charitas.

AD SECVNDVM dicendum, q
charitas non habet pro obiecto
ipsam cognitionem: sic enim non
esset eadem in uia, & in patria:
sed habet pro obiecto ipsam rem
cognitam, quæ est eadem scilicet
ipsum Deum.

AD TERTIVM dicendum, quod
charitas uia per augmentum non
potest peruenire ad æqualitatem
charitatis patriæ propter differē-
tiam, quæ est ex parte causæ: uisio
enim est quædam causæ amoris,
ut dicitur in 9. Eth. * Deus autem
quanto perfectus cognoscitur,
tanto perfectius amatur.

QVAESTIO LXVIII.
De donis, in octo articulos diuisa.

CONSEQUENTER consi-
derandum est de do-
nis.

- A ET CIRCA hoc queritur octo.
- ¶ Primò, Vtrum dona differant,
à uirtutibus.
- ¶ Secundò, De necessitate dono-
rum.
- ¶ Tertio, Vtrū dona sint habitus.
- ¶ Quarto, Quæ, & quot sint.
- ¶ Quintò, Vtrum dona sint con-
nexa.
- ¶ Sextò, Vtrū maneat in patria.
- ¶ Septimò, De cōparatione eor-
um ad inuicem.
- ¶ Octauò, De computatione eor-
um ad uirtutes.

ARTICVLVS PRIMVS.
Vtrum dona differant a uirtutibus.

AD PRIMVM sic proceditur. Vi-
detur, quod dona non distin-
guantur a uirtutibus. Dicit enim
Gre. in 1. Moral. * exponens illud
Iob: Nati sunt ei septem filii. Sep-
tem nobis nobis nascuntur filii, cum p
conceptionem bonæ cogitatio-
nis, Sancti spiritus septem in no-
bis uirtutes oriuntur. Et inducit il-
lud quod habetur Isa. 11. Requies-
cet super eum spiritus intellectus, &c.
ubi enumerantur septem Spiritus
sancti dona. ergo septem dona Spi-
ritus sancti sunt uirtutes.

¶ 2 Præ. Aug. dicit in li. * de qua-
stionib. Euangelii, exponens illud
quod habetur Mat. 12. Tunc uadit, &
assumit septem alios spiritus, &c.
Septem uita sunt cōtraria septem
uirtutibus Spiritus sancti, id est,
septem donis: sunt autem septem
uita cōtraria uirtutibus cōiter di-
ctis: ergo dona non distinguuntur
a uirtutibus cōmunitè dictis.

¶ 3 Præ. Quorū est definitio ea-
dem, ipsa quoque sunt eadem: sed
definitio uirtutis cōuenit donis:
vnumquodque. n. donum est bo-
na qualitas mētis qua recte ui-
uitur, &c. Similiter definitio doni
conuenit uirtutibus infusis: est. n.
donum datio irredibilis secundum
Philosophum. ergo uirtutes, &
dona non distinguuntur.

¶ 4 Præ. Plures eorum quæ nu-
merantur inter dona, sunt uirtu-
tes. nā sicut supra dictum est, * sa-
pientia, & intellectus, & scientia,
sunt uirtutes intellectuales: consi-
liū autem ad prudētiam pertinet;
pietas autem species est iustitiæ;
fortitudo autem quædam uirtus est
moralis. ergo uidetur quod dona
& uirtutes non distinguantur.

SED CONTRA est, quod Grego-
in 1. Moral. * distinguit septem do-
na, quas dicit significari p septem
filios Iob, a tribus uirtutibus theo-

ergo præter istos non
sunt alii habitus ne-
cessarii in uia.

¶ Contra rationem
vero tripliciter. Pri-
mo, quia falsum sup-
ponitur, i. quod ratio
moueat uolunta-
tem, ita quod uirtus
non sit nisi dispositio
mobilis in uolunta-
te. Secundo, quia dis-
tinctio beatitudinū
a donis & uirtutibus
non est sic. Tertio,
quia per idē aliquid
est proportionatum
moueri primo, & se-
cundo, ac per hoc si
per habitum uirtu-
tis proportionatur po-
tentia sibi ipsi, p eun-
dem sufficēter pro-
portionatur Spiritui
sancto, & consequē-
ter non oportet po-
nere alios habitus p
motionem a Spiritu
sancto, ut author as-
sumit. Assumptū ma-
nifestat, quia ex quo
Deus dedit habitum
uoluntati, semper as-
sistit uoluntati, & ha-
bitus ad actus sibi cō-
uenientes: sicut ex
quo miraculose illu-
minauit eam, sem-
per assistit illumina-
to, ut possit mouere
illam potētiam. Sed
hæc facile soluitur,
si dicta authoris in li-
tera perspiciantur.

¶ Ad primam autem
rationem quam fece-
rat S. Thom. artic. 1.
hoc modo rōdetur, q
Maior est dimini-
oportet nanque dice-
re, circa omne obie-
ctū, & omnimodo.
Licet enim dona non
sint circa alia obie-
cta, sunt tamen alio
modo circa illa, quia
sunt circa illa, ut
actus oriuntur ex in-
finitu Spūs sancti.

¶ Ad primam autem
contra rationem di-
citur, q uerissimum
est rationem mouere
uoluntatem ex parte
obiecti regulando
ac præcipiendo, ut pa-
tet ex supradictis:
uirtutesque non om-
nes, sed morales eē
dispositiones appeti-
tus ut mobilis a ra-
tione: quoniam sunt
in eo, ut rationalis ē
per participationem,
appetitus autem non
est pure mobilis, sed
motum mouens, ut
dicitur in 3. de ani-
ma, & propterea non
est fidelis interpreta-
tio, nisi ad bonū sen-
sum, dicere. Virtutes
non esse nisi disposi-
tiones mobiliis. Ete-
nim

Cap. 28. cir-
ca princip.

Li. 1. c. & q.
7. circa me-
diū. to. 4.

q. 57. art. 1.
& 2. ad 1.

Cap. 28.

cap 36.

q. 55. arti. 3. & 4.

q. 63. arti. 3.

Cap. 36. artic. 3. de medicina.

anim virtutes, & dona sic sunt dispositiones mobilis a ratione, & Spiritu sancto, quod sunt perfectiones motus: sunt, n. infra, seu patientia mouentia secundum seipsa vires animae uentes uirtutibus & donis.

¶ Ad secundā dī, q. non est similis rō de habitudinibus, & donis, ut in q. sequenti patet: quā actus tñ sunt habitudines: dona uero habitus.

¶ Ad tertiā dī: q. rō illa aut affumit falsum, aut nō cōcludit ad propositū: nā ppositio dicens, q. per idē aliquid est apponatum secūdo, & primo mouenti, pōt hēc duos sensus. Primus est, q. eadē est forma quā mediante aliquid fit a secundo & primo motore, et hic sensus est uerus, & intentus vī a Scoto, ut patet in p̄batione de cæco illuminato, & de habitu in uoluntate. Cōstat. n. q. p eandē formam uisio fit a uidente & Deo, s. per potentiā uisūā: & similiter restituo p habitū iustitiæ a uoluntate mēra, & a Deo, &c. Sed iuxta hunc sensum nihil cōcluditur contra nos, sed potius p nobis, nō cōtra: quia nulla uirtus est talis formæ, qua secūdo mouēs, pura, hō pōt in actū qui elicitur a dono Spūs sancti, & sic falsa est minor, s. q. uirtutis habitus rēdat potētiā proportionatā secūdo mouenti, puta, sibi p̄ potētiā, uel homini ad habēdā talē p̄fectionē, factū talem, qualis natus est esse a dono Spūs sancti, unde in hoc sensu maior nō est ad propositū, & minor nihil minus est falsa. Secūdo autē sensus est, q. eadē dispositio ē alicuius mobilis, ut moueatur ab inferiori, & superiori motore, & sic est ad propositum directe, sed non est uera formaliter: quoniam quem admodum diuersis formis oportet p̄esse diuersas dispositiones, ita pro diuersis agentibus. Formaque ex parte agentis se tenet, & e conuerso, cum communicatione agentis sit

logis, quas dicit significari per tres filias Iob. Et in 2. Moral. ¶ distinguit eadē septem dona a quatuor uirtutibus cardinalibus, quæ dicit significari per quatuor angulos domus.

RESPON. Dicendum, q. si loquamur de dono, & uirtute secūdo nominis rationē, sic nullā oppositionem habēt adinuicem. nā ratio uirtutis sumitur secūdo quā perficit hominem ad bene agēdum, ut supra dictum est: ratio autē doni sumitur secūdo comparationē ad causam, a qua est. Nihil autē prohibet, illud quod est ab alio ut donū, esse perfectiū alicuius ad bene operādum, p̄sertim cum supra dixerimus, quod uirtutes quedam nobis sunt infusæ a Deo: unde secūdo hoc, donum a uirtute distingui nō potest. Et ideo quidā posuerūt, quod dona non essent a uirtutibus distinguenda: sed eis remanet nō minor difficultas, ut scilicet rationem assignēt, quare quedam uirtutes dicantur dona, & nō oēs: & quare aliqua computātur inter dona, quæ non cōputātur inter uirtutes, ut patet de timore. Unde alii dixerūt dona a uirtutibus esse distinguenda: sed nō assignauerunt conuenientem distinctionis causam, quæ scilicet ita communis esset uirtutibus, q. nullo modo donis, aut e conuerso. Considerātes enim aliqui, quod inter septē dona quatuor pertinent ad rationē, scilicet sapientia, scientia, intellectus, & consiliū: & tria ad uim appetitiuā, scilicet fortitudo, pietas, & timor, posuerūt quod dona perficiebant liberū arbitrium, secūdo quod est facultas rōnis: uirtutes uerō secūdo quod est facultas uoluntatis: quia inuenerunt duas solas uirtutes in ratione uel intellectu, scilicet fidem, & prudentiā, alias uero in uim appetitiuam uel affectiuam. Oporteret autē, si hæc distinctio esset cōueniens, quod omnes uirtutes essent i uim appetitiuam, & omnia dona in ratione. Quidā uerō cōsiderantes quod Greg. dicit in 2. Moral. * q. donū Spiritu sancti, quod in mente sibi subiecta format prudentiam, temperantiā, iustitiam, & fortitudinem, eandem mentem munit cōtra singula tētamēra per septem dona, dixerūt q. uirtutes ordinantur ad bene operādum, dona uero ad resistēdū tentationibus. Sed nec ista distinctio sufficit: quia etiam uirtutes tentationibus resistunt indu-

centibus ad peccata, quæ contrariātur uirtutibus. Vnum quodque enim resistit naturaliter suo contrario, quod p̄cipue patet de charitate, de qua dicitur Cantico. 8. Aquæ multæ nō poterūt extinguere charitatem. Alii uero considerantes, quod ista dona traduntur in Scriptura, secūdo quod fuerunt in Christo, ut patet Ista. 1. 1. dixerūt, quod uirtutes ordinantur simpliciter ad bene operādum: sed dona ordinantur ad hoc, ut per ea conformemur Christo, p̄cipue quantum ad ea, quæ passus est: quia in passione eius p̄cipue huiusmodi dona resplenderunt. Sed hoc etiam non uidetur esse sufficiens, quia ipse Dominus p̄cipue nos inducit ad sui conformitatem, secūdo humilitatem, & mansuetudinem. Matt. 11. Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde. Et secūdo charitatem, Ioan. 15. Diligatis inuicem sicut dilexi nos. Et hæc etiam uirtutes p̄cipue in passione Christi resplenderunt. Et ideo ad distinguendum dona a uirtutibus, debemus sequi modum loquendi Scripturæ, in qua nobis tradūtur, non quidem sub nomine donorum: sed magis sub nomine spirituum. Sic enim dicitur Ista. 1. 1. Requiescet super eum spiritus sapiētiae, & intellectus &c. Ex quibus uerbis manifeste datur intelligi, quod ista septem enumerantur ibi, secūdo quod sunt in nobis ab inspiratione diuina: in spiratio autem significat quandam motionē ab exteriori. Est enim considerādum, quod in homine est duplex principiū mouēs, unum quidem interius, quod est ratio: aliud autem exterius: quod est Deus, ut supra dictum est, & etiam Philosophus dicit hoc in capit. 7. de bona fortuna. Manifestum est autem, quod omne quod mouetur, necesse est proportionatum esse motori: & hæc est perfectio mobilis in quantum est mobile, dispositio qua disponitur ad hoc, quod bene moueatur a suo motore. Quāto igitur mouens est altior, tanto necesse est, quod mobile perfectiori dispositione ei proportionetur, sicut uidemus, quod perfectus oportet esse discipulum dispositum ad hoc, quod altiorē doctrinam capiat a doctore. Manifestum est autem, quod uirtutes humanæ, perficiunt hominem secūdo quā homo natus

& hoc sensu uerū est: sed minor recte sit sumpta, scilicet quod uirtutes sunt dispositiones uirum animæ, & ad hoc, ut moueantur ab inferiori motore, scilicet ratione humana. Ad quorum etiam habere pleniorē intellectum, scio, quod imaginatur, quod in homine est uirtutes subordinatum mouens ad actus bonos, scilicet mens humana prædicta lumine naturali, & prout iam mens humana prædicta lumine gratiæ & fidei, & mens humana palliata inhaerēt Spiritu sancti: & ad hoc, uirtutes animæ obediunt primo motori, ponunt uirtutes morales acquirunt, tendentes ad media, & fines ab ipso motore præfinitos. Ad hoc autem, ut eadem uirtutes obediāt secūdo motori superiori, ponunt uirtutes morales infusæ, rēdētes ad media, & fines ab ipso motore præfinitos. Ad hoc autem, quod non solum eadem, sed omnes uirtutes obediunt primo motori, ponunt dona tendentia in se ipsos a ratione ostentis. Nihil sitas autē distinguendi duos ordines habituum inferiorum ad obediendum in ratione assignatur ex imperfecta participatione motus superioris naturalis per habitum uirtutum theologiarum. Si magis motor supernaturalis perfecte in nobis in illos habitus habet, sicut habetur per habitum naturalem, & prudentiam: motor naturalis sufficit, ut unus ordo obiectiū habituum inferiorum, sicut inferioris unus ordo naturalis. Dixi autē forte, quod diuinorum habituum omnes uirtutes habent, ut obediuntiales: & diceret quispiam in indocte, quod quoniam hinc oportet potius re dona, sicut quod re omnes uirtutes obediuntiales, quæ quærentur in motu pernaturali, scilicet pernaturali, scilicet illam rationem qua nunc mouet per instinctum, uirtutes morales in ratione ad obediendum sitis.

secundum illa rōne, qua mouet p gratia, & sic ut participatur in consiliis & rationationibus nostris. Qui autē esset, si predicta cōditionalis habens antecedens impossibile, non reuertitur in esse, non facile dixerim: quā pōneretur in aliquo cōsequenti, & q̄ virtutes theologales, & morales si uel essent alterius ordinis, quā nunc sint: & sic unus ordo infusorū ad obsequiū, & alter ad percipiēdū sufficeret. Seruata igitur uniuersatione virtutū prima, absolute autē hęc secunda uera uidentur: & cōsequenter absolute cā necessaria distinctionis duorū ordinū infusorū obsequiū reddita ex imperfecta participatione motoris super naturalis, absolute est uera.

Et hęc sunt pro articulo 2. & 3.

Super

Rationi communi uirtutis, in quantum sunt quedam diuina uirtutes perfectiores hominem, in quantum est a Deo motus. Vnde & Philosophus in 7. Ethic. supra uirtutem communem ponit quandam uirtutem heroicam, uel diuinam, secundum quam dicuntur aliqui diuini uiri.

AD SECUNDVM dicendū, q̄ uirtus in quantum sunt contra bonū rationis, contrariatur uirtutibus: in quantum autem sunt contra diuinum instinctum, contrariatur donis. idem enim contrariatur Deo, & rationi, cuius lumen a Deo deriuatur.

AD TERTIVM dicendū, q̄ distinctio illa datur de uirtute s̄m cōem modū uirtutis uñ si uolumus distinctionē restringere ad uirtutes, pur distinguuntur a donis, dicemus qd̄ hoc, qd̄ dī, Quare recte uiuitur, intelligendum est de rectitudine uitę, quę accipitur s̄m regulam rationis: similiter autem donum, prout distinguitur a uirtute infusa, potest dici id, quod datur a Deo in ordine ad motiōē ipsius, quia scilicet facit hominem bene sequentem suos instinctus.

AD QVARTVM dicendū, q̄ sapientia dī intellectus uirtus, secūdam quod procedit ex iudicio rationis: dicitur autē donum, secundum qd̄ operatur ex instinctu diuino. Et similiter dicendum est de alijs.

ARTICVLVS II.

Utrum dona sint necessaria homini ad salutem.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod dona non sint necessaria homini ad salutem. Dona enim ordinantur ad quandam perfectionem ultra communem perfectionem uirtutis: non autem est homini necessarium ad salutem, ut huiusmodi perfectionem consequatur, quę est ultra communem statum uirtutis, quia huiusmodi perfectio non cadit sub p̄cepto, sed sub consilio. ergo dona non sunt necessaria homini ad salutem.

est moueri per rōne in his, quę interiorius, uel exteriorius agit. Oportet igitur inesse homini altiores perfectiones, s̄m quas sit dispositus ad hoc, qd̄ diuinitus moueatur, & istę perfectiones uocantur dona, non solum quia infunduntur a Deo, sed quia secundum ea homo disponitur, ut efficiatur prompte mobilis ab inspiratione diuina, sicut dicitur Isa. 50. cap. Dominus aperuit mihi aurem, ego autē nō contradico, retractorum non abij. Et Philosophus etiā dicit in ca. de bona fortuna, qd̄ his qui mouentur per instinctum diuinum, non expedit consilium secundum rationē humanam, sed quod sequatur interiorē instinctū, quia mouetur a meliori principio. quā sit ratio humana: & hoc est quod quidam dicunt, qd̄ dona perficiunt hominem ad altiores actus, quā sint actus uirtutum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod huiusmodi dona nominantur quādoq; uirtutes secundum communē rationem uirtutis: habent tamen aliquid superueniens rationi communi uirtutis, in quantum sunt quedam diuina uirtutes perfectiores hominem, in quantum est a Deo motus. Vnde & Philosophus in 7. Ethic. supra uirtutem communem ponit quandam uirtutem heroicam, uel diuinam, secundum quam dicuntur aliqui diuini uiri.

AD SECUNDVM dicendū, q̄ uirtus in quantum sunt contra bonū rationis, contrariatur uirtutibus: in quantum autem sunt contra diuinum instinctum, contrariatur donis. idem enim contrariatur Deo, & rationi, cuius lumen a Deo deriuatur.

AD TERTIVM dicendū, q̄ distinctio illa datur de uirtute s̄m cōem modū uirtutis uñ si uolumus distinctionē restringere ad uirtutes, pur distinguuntur a donis, dicemus qd̄ hoc, qd̄ dī, Quare recte uiuitur, intelligendum est de rectitudine uitę, quę accipitur s̄m regulam rationis: similiter autem donum, prout distinguitur a uirtute infusa, potest dici id, quod datur a Deo in ordine ad motiōē ipsius, quia scilicet facit hominem bene sequentem suos instinctus.

AD QVARTVM dicendū, q̄ sapientia dī intellectus uirtus, secūdam quod procedit ex iudicio rationis: dicitur autē donum, secundum qd̄ operatur ex instinctu diuino. Et similiter dicendum est de alijs.

¶ 2. Præ. Ad salutem hominis sufficit, qd̄ homo se bene habeat & circa diuina, & circa humana: sed p̄ uirtutes theologicas homo se habet bene circa diuina, p̄ uirtutes autem morales circa humana. ergo dona non sunt homini necessaria ad salutem.

¶ 3. Præ. Gregor. dicit in 2. Moral. * quod Spiritus sanctus dat sapientiam cōtra stultitiam, intellectum cōtra hebetudinem, consilium contra precipitacionem, fortitudinem contra timorem, scientiam contra ignorantiam, pietatem contra duritiam, humilitatem cōtra superbiam: sed sufficiens remedium potest adhiberi ad omnia ista tollenda per uirtutes. ergo dona non sunt necessaria homini ad salutem.

SED CONTRA. Inter dona summum uidetur esse sapientia, infimum autem timor: utrunque autem horum necessarium est ad salutem, quia de sapientia dicitur Sap. 7. Neminem diligit Deus nisi eū, qui cum sapientia inhabitat. & de timore dicitur Eccle. 1. Qui sine timore est, nō poterit iustificari. ergo etiam alia dona media sunt necessaria ad salutem.

RESPON. Dicendum, qd̄ sicut dictum est, * Dona sunt quādā hominis perfectiones, quibus homo disponitur ad hoc, qd̄ bene sequatur instinctū diuinū. Vnde in his, in quibus nō sufficit instinctus rationis, sed est necessarius Spiritus sancti instinctus, per consequens est necessarium donum. Ratio autē hominis est p̄fecta dupliciter a Deo. Primo quidem naturali p̄fectione, secundum s̄m lumen naturale rationis.

Alio autem modo quadam supernaturali p̄fectione per uirtutes theologicas, ut dictum est supra. Et quāmuīs hęc secunda p̄fectio sit maior, quā prima, tamē prima p̄fectio p̄fectiori modo habet ab homine quā secunda. nā prima habetur ab homine quasi plena possessio, secunda autem habetur quasi imperfecta: imperfecte enim diligimus & cognoscimus Deum. Manifestum est autem, qd̄ unumquodque quod perfecte habet naturam, uel formā aliquam, aut uirtutem, potest per se secundum illam operari, non tñ exclusa operatione Dei, qui in omni natura, & uoluntate interiori operatur: sed id qd̄ imperfecte habet naturā aliquam, uel formā, aut uirtutē, non potest per se operari nisi ab altero moueatur. Sicut sol, quia est perfecte lucidus, p̄ seipsum potest illuminare: luna autem in qua est imperfecte natura lucis, nō illuminat nisi illuminata. Medicus etiā qui p̄fecte nouit artem medicinę, potest per se operari: sed discipulus eius, qui nōdum est plene instructus, nō potest per se operari, nisi ab eo instruat. Sic igitur quantum ad ea, quę subsunt humanę rōni in ordine. scilicet ad finē connaturalem homini, homo potest operari per iudicium rationis: si tamen etiam in hoc homo adiuuetur a Deo per speciale instinctum, hoc erit superabundātis bonitatis. Vnde secundum philosophos, non quicumque habebat uirtutes morales acquisitas, habebat uirtutes heroicās, uel diuinas: sed in ordine ad finem ultimum supernaturalē ad quem ratio mouet, secundum quod est aliquid, & imperfecte informatum per uirtutes theologicas, non sufficit ipsa motio rationis, nisi desuper adsit instinctus, & motio Spiritus sancti, secundum illud Romano. 8. Qui spiritu Dei aguntur, hi filij Dei sunt & hæredes. Et in Psal. 142. dicit: Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam, quia scilicet, in hæreditatem illius terrę beatorum nullus potest peruenire, nisi moueatur, & deducatur a Spiritu sancto. Et ideo ad illum finem consequendum, necessarium est homini habere donum Spiritus sancti.

Cap. 361

Ar. præced.

q. 62. art. 2.

EDICENDVM sic proceditur. Videtur, quod dona non sint necessaria homini ad salutem. Dona enim ordinantur ad quandam perfectionem ultra communem perfectionem uirtutis: non autem est homini necessarium ad salutem, ut huiusmodi perfectionem consequatur, quę est ultra communem statum uirtutis, quia huiusmodi perfectio non cadit sub p̄cepto, sed sub consilio. ergo dona non sunt necessaria homini ad salutem.

Ad